

вирішення навчальних завдань.

Така навчальна програма містить послідовні блоки: інформаційний, тестово-інформаційний (перевірка засвоєного), корекційно-інформаційний (у випадку невірної відповіді – додаткове навчання), проблемний (вирішення завдань на основі отриманих знань), блок перевірки та корекції. Блокове й модульне навчання виникло в результаті розвитку ідей програмування в навчанні.

Перший блок навчального плану у вузах Великої Британії складають обов'язкові курси, специфічні для кожної обраної спеціалізації.

Другий блок – це елективні курси, які можуть бути як загальноосвітніми, так і спеціальними. У ньому студент має можливість вибирати курси з запропонованих предметів. Система розподілу дисциплін на обов'язкові та на вибір виникла вперше в німецьких університетах.

Елективні дисципліни поділяються на дисципліни обмеженого вибору та вільного вибору. Вони можуть включатися в програми будь-якого курсу, але, як правило, найбільше інтенсивно (до 70%) вивчаються на основному. Співвідношення між обов'язковими й елективними дисциплінами у програмах різних університетів різне й залежить від багатьох параметрів: циклу навчання, його приналежності до державного чи приватного сектора, спеціальності та т. п.

Третій блок складають факультативні курси. Головна відмінність у тім, що елективні курси, на відміну від факультативних, є заліковими. Велика гнучкість у розробці індивідуальних програм забезпечується можливістю вибору не тільки різних курсів, але й визначених їхніх частин. Останнє стало доступним завдяки використанню модульного принципу, що полягає в тому, що курс розбивається на елементи у вигляді дискретних щодо незалежних частин (модулів).

Сутність дидактичного процесу на основі модульної технології забезпечення полягає у тому, що зміст навчання структурується в автономні організаційно-методичні блоки (модулі). Зміст і обсяг модулів у свою чергу варіюються в залежності від профільної й рівневої диференціації, що навчаються та дидактичних цілей. Такий підхід дозволяє створити умови для вибору індивідуальної траєкторії руху за навчальним курсом [3, с. 200-205].

Підводячи підсумки хочеться в першу чергу зазначити, що англійська система освіти являється дійсно однією з кращих у світі. Проведені часті реформи та доопрацювання навчальних планів дозволяють їй бути конкурентоспроможною на європейському ринку освіти. Очевидним достоїнством освітньої системи Великобританії є її виняткова гнучкість. І в школі, і в університеті є можливість за своїм уподобанням вибирати дисципліни і спеціалізацію. Більше того – при бажанні вибрані предмети і напрямки можна замінити.

Такий розвиток освітньої системи Великобританії обумовлений в першу чергу міцними традиціями даної країни, великою зацікавленістю уряду у вихованні і достойному навчанні своїх громадян. Певною мірою ми не можемо відкидати фактор самостійності та індивідуальності навчальних закладів, особливо тих, які надають вищу освіту [2, с. 119].

Використана література:

1. Абрамова Т. Чисто английское образование / Т. Абрамова // Народное образование. – 2007. – № 1. – с.200-204.
2. Алексеева О. В. Сучасні тенденції виховання та освіти в розвинених країнах світу / О. В. Алексеева // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 3. – С. 119.
3. Сучасна освітня система у Великій Британії [Текст] : научное издание / Л. Кнодель // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2004. – № 5*2004. – С. 200-205.

Аннотація

В статті йдеться про розвиток вищої освіти Великобританії. Зазначається, що число бажаючих отримати вищу освіту в Великобританії збільшується щороку. Також згадується зростання міжнародної мобільності, збільшення витрат на вищу освіту, а відповідно й зростання вартості вищої освіти. Розглядаються особливості підготовки студентів в Великобританії.

Annotation

The article deals with the development of higher education in Great Britain. It is claimed that the amount of those who want to get the higher education in GB grows annually. An increase of international mobility is mentioned as well alongside with the growth of expenses for the higher education and accordingly its cost. The peculiarities of the students' training are being regarded.

УДК 37.015.31:130.123.4.(477)

Кушинська Л. А.

УКРАЇНСЬКІ ДУХОВНІ ЦІННОСТІ У СУЧАСНОМУ ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Україна була і є країною глибокої педагогічної традиції (варто згадати А. С. Макаренку, В. О. Сухомлинський та ін.), котра має високе гуманітарне значення для народів Європи, а також країною

духовних цінностей. Так вважають учасники Форуму ректорів педагогічних університетів Європи, котрі засвідчили високу повагу до нашої держави, як ініціатора означеного Проекту. Українські цінності у сучасному виховному процесі, попри зовнішню простоту й зрозумілість цього питання, наразі є проблемою, від вирішення якої залежить подальша розбудова освітньої сфери нашої держави, тобто, вектор спрямування як педагогічної освіти (мікрорівень освітньої сфери), так і всієї освітньої політики (макрорівень).

Говорячи про виховання, ми розуміємо таке у широкому сенсі, тобто, не розмежовуючи поняття “освіти” та “виховання”, а саме в сенсі “education”, котре перекладається як “освіта, навчання, виховання, підготовка, освіченість, вихованість”, і, головне – поєднує в собі освітній і виховний процес. У вузькому розумінні, виховання – це процес та практика засвоєння дитиною загальноприйнятих у суспільстві норм поведінки. Цей процес є достатньо цілеспрямований, багатофакторний, тривалий і безперервний.

Педагогічні науки напрацювали потужний теоретико-методологічний арсенал того, як має відбуватись виховання. Існує кілька класифікацій методів виховання, зокрема, методи формування свідомості особистості, що ґрунтуються на переконанні, такі передбачають розповідь, бесіду, етичну бесіду, пояснення, діалог, лекцію, доповідь, диспут, навіювання, інструктаж, приклад, тощо. Методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки, що ґрунтуються на вправах, передбачають привчання, педагогічні вимоги, громадську думку, доручення, виховні ситуації.

Методи стимулювання поведінки і діяльності, що ґрунтуються суто на мотивації, передбачають змагання, заохочення та покарання. Мало хто знає, що змагання як виховний метод, вперше було застосовано в єзуїтських школах, котрі за доби розвиненого середньовіччя вважались найліпшими.

Однак, проблемою лишається те, що саме має виховуватись, на яку мету спрямоване виховання в широкому розумінні цього слова, а також, окремо стоїть проблема невідповідності теорії та практики виховання. Сучасні нормативно-правові акти, визначаючи ключові компетентності, дають загальну модель-орієнтир, котрий має отримати смислове наповнення [3]. Стара школа педагогіки вчить, що серед інших методів найкращим є власний приклад педагога. На це звертав увагу А. С. Макаренко К. Д. Ушинський, Ш. О. Амонашвілі та інші педагоги, котрі по праву можуть вважатись корифеями педагогічної науки.

Цей власний приклад обов'язково має ґрунтуватись на моделях, що ментально близькі й зрозумілі. Має бути гармонійне поєднання новітніх ідей та концепцій, технологій з старими добрими та відомими. Показовим є приклад К. Д. Ушинського. Видатний педагог, котрий народився в Україні, у русько-українській родині був вихований у душі толерантності та поваги до обох культур. Отримавши світську освіту та маючи можливість досліджувати літературу й публіцистику кількома європейськими мовами, К. Д. Ушинський, ретельно вивчаючи відомі напрямки та методи, не захоплюється новизною, не поповнює ряди прихильників сліпого модерну, а аналізує, розмірковує й робить висновки про їх прийнятність чи неприйнятність стосовно вітчизняного виховання. Працюючи на зламі ХІХ–ХХ століття, в час коли модерн захопив майже всі сфери людського буття – від політики до літератури, від архітектури до моди, Костянтин Дмитрович у своїй педагогічній концепції звертається до народних цінностей, як найбільш близьких та зрозумілих. Саме йому й належить поняття “народна педагогіка”, як найбільш ґрунтовна й шанована система ціннісних пріоритетів виховання особистості [5. с. 38.]. Про принцип “народності” говорив також Г. С. Сковорода, зазначаючи, що навчанням дітей має бути рідною мовою, оскільки народність зумовлена історичними особливостями життя, його укладом, культурою, ментальністю. Зважаючи на це, кожен “повинен узнати свій народ і у народі себе” [4. с. 429]. У істини проста мова, - любив говорити Григорій Савич. І він шукав цю мову у спілкуванні з простим народом у мандрівках, під час проведення просвітницьких уроків серед селянського люду, у бесідах із вихованцями. На жаль, останнім часом спостерігається тяжка хвороба сучасної педагогіки – пиха. Відбувається плутанина таких понять, як “світскість” та “інтелігентність”.

Перед сучасним педагогом стоїть завдання подолання деформацій у ціннісних орієнтирах вразливої частини населення, зокрема молоді, явищ бездуховності, породжених економічною кризою, переходом до ринкових відносин, процесами приватизації, а також деформацій правосвідомості – правового нігілізму, ідеалізму, романтизму. Яким чином – власна громадянська позиція педагога завжди була переконаливішою за сотню методик. Більше того – попри всі негаразди, саме на педагога й направлені очі, сповнені надії на те, що має бути хтось, здатний слухати, чути й розуміти учня. В українському уявленні викладач має якусь сакральну суспільну роль, і навіть не стільки через те, що він дає професію, ділиться вмінням та знаннями. Збірний образ викладачів нагадує про голос розуму чи критичну оцінку нашого повсякдення і тому він передає у ціннісних пріоритетах закарбовані правові, культурні, духовні уявлення народу, особливості його менталітету, перипетії історичного розвитку підростаючому поколінню.

Серед базових українських цінностей варто звернутись до культу сім'ї, відновлення престижу школи, поваги до традицій, християнської духовності та рідної мови. Вибір даних ціннісних пріоритетів продиктований їх роллю в національному та духовному відродженні України. Сім'я завжди була фундаментом виховання поколінь, джерелом передачі досвіду. Школа відіграла роль духовного притулку в переломні моменти історії, а в мирний час це був той осередок, якому батьки довіряли найцінніше – своїх дітей. Традиції були не лише “клеєм колективу”, але й зовнішнім виявом історичної пам'яті народу. Мова як один з основних атрибутів народу – це не тільки національна цінність, але й як

засіб національного самоусвідомлення, чинник етноінтеграції. Такі ціннісні пріоритети, взяті за основні в більшості країн світу, допомогли подолати складності перехідного періоду.

Посилення “людиноцентризму” виховання. Цей термін часто застосовує Президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи та ректор НПУ ім. М. П. Драгоманова В. П. Андрущенко, звертаючи увагу на необхідність гуманізації освіти [1, с. 14]. Історично, Україна не потрапила в орбіту поширення гуманізму та реформації в Європі XVII–XVIII століть, проте, побічно, через університети та колеґіуми, ці ідеї проникали на наші землі, де вони виявились тотожними українському народному праву розумінню. Українські духовні цінності виходять з давньої філософської парадигми місця людини в світі. Це втілилось в народних переказах, бурсацьких оповіданнях, врешті, в філософських творах, де, зокрема, відомий образ загубленої душі, що шукає сенс у житті [6].

Яким чином цього досягти? Почати з найближчого – повага до особистості. Загалом, повага до особистості – як учня, так і педагога, до сьогодення не була на слуху, оскільки не вписувалась в статутне забезпечення навчання. Керманічем має стати власне педагог, котрий, демонструючи повагу до учнів, переконує тим самим, що він поважає сам себе. Агресія – то ознака нікчемності. Доброта – ознака сили. На жаль, попри міжнародні та внутрішньодержавні зобов’язання України, досі в школах на стіні не висить адаптований варіант Конвенції ООН про права дитини, а ставлення до дитини не до як особистості, а як до суто суб’єкта виховання у вузькому розумінні цього слова. Між тим, метою громадянської освіти в країні є сформувати особистість, якій притаманні демократична громадянська культура, усвідомлення взаємозв’язку між індивідуальною свободою, правами людини та її громадянською відповідальністю, готовність до компетентної участі у житті суспільства.

У травні минулого року було підписано стратегічний документ, який визначає духовну платформу формування нового вчителя для об’єднаної Європи XXI століття – “Педагогічна Конституція Європи”, що став логічним кроком на виконання рішень Форуму міністрів Європейських країн. У своїй доповіді Президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи Віктор Андрущенко озвучив ідейні засади Педагогічної Конституції Європи, котра, на його думку, є духовною платформою підготовки Нового вчителя. На глибоке переконання Ректора, вчитель, і перш за все вчитель, повинен стати основним провідником гуманістичних цінностей вищого зразка. Головним у його діяльності сьогодні є не тільки залучення учнів до певної суми знань, або формування їх життєвих позицій, а й плекання цінностей, які забезпечують мирне, демократичне, безпечне і комфортне майбутнє для всіх і для кожного [2, с. 35].

І насамкінець, хотілося б звернути увагу на такий момент. В системі українських духовних цінностей завжди було дбайливе ставлення до старших. Не лише повага, але й шана. Сучасні деформації торкнулись й цього постулату, і долаючи їх, в системі освіти варто пам’ятати – нинішній студент не такий, як був десять років тому. Студентство та школярство завжди вирізнялось особливим прагненням справедливості, особливою чутливістю до фальші, котра може звучати з вуст блискучого фахівця. Але якщо раніше студент відчуваючи неправду, мовчки сприймав таку як об’єктивну даність, то наразі він не бажає її чути. І педагоги, котрі завжди були совістю нації, повинні розуміти – сучасний студент шанує того педагога, в якого слова, озвучені на лекції не розходяться з повсякденними справами безвідносно того, в якій галузі науки той є фахівцем.

Використана література:

1. Андрущенко В. П. Вища освіта в контексті глобалізації // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності : збірник наукових праць. – Випуск 9 / відп. ред. М. М. Бровко, О. Г. Шутков. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2002. – 263 с.
2. Андрущенко В. П. Проблема формування нового вчителя для об’єднаної Європи XXI століття // Європейські педагогічні студії / Асоціація ректорів педагогічних університетів Європи ; ред. кол. В. П. Андрущенко (голова) [та ін.]. – Вип. 1-2. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 256 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
4. Сковорода Г. С. Повне зібрання творів : у 2 т. – Т. 1. – К. : Наукова думка, 1973. – 532 с.
5. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения : в 6 т. – Т. 1: О народности в общественном воспитании // Педагогика. – М., – 1988. – 416 с.
6. Шлемкевич М. Загублена українська душа. – К. : Фенікс, 1992. – 168 с.

УДК 32.019.5

Мелешенко Л. П.

ШЛЯХИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Вимоги сучасності, Національна доктрина розвитку освіти України у ХХ столітті, визначають завдання формування особистості педагога відповідно до потреб змін, що відбуваються в країні та світі. Адже саме особистісних характеристик залежить реалізація навчальних планів та якості освітніх послуг.